

FOGED SAGER

MICHAEL KISTRUP

PETER MØGELVANG-HANSEN

LARS LINDENCRONE PETERSEN

4. UDGAVE

THOMSON REUTERS

Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen &
Lars Lindencrone Petersen

Fogedsager

4. udgave/1. oplag

© Thomson Reuters Professional A/S, København 2009

ISBN 978-87-619-2572-5

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed

Sats og tryk: Narayana Press, Gylling

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord til 4. udgave

Hermed foreligger *Fogedsager* i 4. udgave. I sin generelle gennemgang af den civile retspleje behandler Retsplejerådet for tiden de fogedretlige regler. Der kan imidlertid ikke siges noget om, hvornår denne behandling vil være tilendebragt, og end mindre noget om hvornår ny lovgivning kan forventes at foreligge. Vi har derfor fundet det naturligt at ajourføre fremstillingen.

I denne 4. udgave er Michael Kistrup indtrådt i forfatterkollegiet i stedet for Ejler Bruun. Vi har fordelt stoffet imellem os som i 3. udgave, idet Michael Kistrup har ajourført kommentarerne til de bestemmelser, som Ejler Bruun stod for i 2. og 3. udgave.

Der har kun undtagelsesvis kunnet tages hensyn til materiale offentliggjort efter 15. august 2009.

København, i september 2009

*Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen
og Lars Lindencrone Petersen*

Forord til 3. udgave

Siden udgivelsen af 2. udgave er retsplejelovens fogedretlige regler ændret ved flere lejligheder, herunder med indsættelsen af kapitel 57 a om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder m.v. og kapitel 44 a om betalingspåkrav, ligesom omfanget af ny praksis er betydeligt. Vi har derfor fundet det naturligt at ajourføre fremstillingen.

Vi har fordelt stoffet imellem os som i 2. udgave, idet Peter Møgelvang-Hansen yderligere har kommenteret §§ 653-653 d og Lars Lindencrone Petersen har kommenteret §§ 477 a-477 g.

Der har ikke kunnet tages hensyn til materiale offentliggjort efter 15. januar 2005.

København, i januar 2005

*Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen
og Lars Lindencrone Petersen*

Forord til 2. udgave

I 1979 udkom bogen *Fogedsager* med Jens Anker Andersen, Preben Skouvig, Poul Sørensen og Allan Walbom som forfattere. Den indeholdt en udførlig kommentar til ikke blot retsplejelovens regler om udlæg og tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav, herunder om de foreløbige retsmidler, således som disse tog sig ud efter udlægsreformen ved lov nr. 258 af 26. maj 1976, men også tilgrænsende regelsæt, således lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter og retsafgiftslovens bestemmelser af fogedretlig relevans.

Bogen har været udsolgt i en årrække, og det er overladt os at søge at afhjælpe det savn, som dette har efterladt. En del af retsplejelovens fogedretlige regler er ændret, for nogles vedkommende i hovedsagen redaktionelt, for andres mere grundlæggende. Imidlertid er så tilpas mange af reglerne uændrede siden dengang, at vi har kunnet bygge på 1979-udgaven, og vi har derfor fundet det rigtigst at betitle denne fremstilling *Fogedsager*, 2. udgave.

Vi har imidlertid valgt at begrænse fremstillingen således, at den som udgangspunkt alene omfatter en kommentar til retsplejelovens regler. I et vist omfang er der dog henvist til retspraksis vedrørende tilgrænsende regelsæt, navnlig EF-domskonventionen. Nogle øvrige regelsæt af betydning for fogedretternes virke er medtaget som bilag.

Vi har fordelt stoffet således mellem os, at Ejler Bruun har kommenteret §§ 487-505 samt 646-648, Peter Møgelvang-Hansen §§ 507-517, 528-536, 588-645 samt 652 og Lars Lindencrone Petersen §§ 478-486, 518-527, 584-587 samt 649-651.

Fremstillingen er ført a jour til den 31. oktober 2000.

København, i november 2000.

Indhold

Forord	5
I. Indledning.	9
II. Tredje afsnit – Betalingspåkrav.	15
III. Rpl. kapitel 45 (§§ 478-486) – Grundlaget for tvangsfuldbyrdelse.	48
IV. Rpl. kapitel 46 (§§ 487-505) – Fremgangsmåden ved udlæg og tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav.	147
V. Rpl. kapitel 47 (§§ 507-526) – Udlæggets genstand og retsvirkninger.	369
VI. Rpl. kapitel 48 (§§ 528-535) – Særregler om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav.	556
VII. Rpl. kapitel 48 a (§§ 536-537) – Særregler om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.	573
Kapitel 49 – Almindelige bestemmelser for tvangsauktion	602
Kapitel 50 – Tvangsauktion over løsøre.	605
Kapitel 51 – Tvangsauktion over fast ejendom.	613
Kapitel 52 – Tvister under tvangsauktionen.	624
VIII. Rpl. kapitel 53 (§§ 584-587) – Appel af fogedrettens afgørelser.	625
IX. Rpl. kapitel 54 (§§ 588-595) – Brugeligt pant.	648

X. Rpl. kapitel 55 (§§ 596-600) – Umiddelbare fagedforretninger	666
XI. Rpl. femte afsnit – De foreløbige retsmidler	758
XII. Rpl. kapitel 56 (§§ 627-640) – Arrest	760
XIII. Rpl. kapitel 57 (§§ 641-652) – Forbud	810
XIV. Rpl. kapitel 57a. (§§ 653-653d) – Bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder m.v.	866
Bogfortegnelse	889
Domsregister	895
Stikordsregister	921

I. Indledning

Retsplejelovens fagedretlige regler – forarbejder og litteratur

Med retsplejeloven af 1916 blev der kun gennemført kun temmelig beskedne ændringer af de dagældende fagedretlige regler, som i vidt omfang blot blev overført til retsplejeloven. Selv om der siden 1916 løbende er foretaget et meget stort antal ændringer af retsplejeloven, gik de fagedretlige regler i det store hele ram forbi i retsplejelovens første 60 leveår. Efterhånden opstod dog et behov for en almindelig revision af de fagedretlige regler, ikke mindst af reglerne om udlæg og udpantning, og i 1952 nedsatte Justitsministeriet et udvalg til nærmere at undersøge og fremkomme med forslag til ændrede regler.

Udvalget afgav i 1971 en 123 sider stor betænkning nr. 634 om udlæg og udpantning. Betænkningen dannede udgangspunkt for et lovforslag fremsat af justitsministeren i 1973. Forslaget var på en række punkter mere radikalt end forslagene i Bet. 634:1971. Det mødte stor modstand i Folketinget og blev ikke gennemført. Se om forslaget FT 1972-73 Tillæg A sp. 4769, Tillæg B sp. 1789 samt Forhandlingerne sp. 3252, 4758 og 6994.

Justitsministeren genfremsatte først lovforslaget i 1975 og denne gang i en noget mindre vidtgående skikkelse. Under folketingsbehandlingen blev nogle af reformforslagene yderligere modificeret. Lovforslaget blev gennemført ved L 258:1976. Det forslag til lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter (skatteinddrivelsesloven), som blev behandlet samtidig, blev vedtaget som L 278:1976 (senest bekendtgjort ved Lbkg. 572:2001 som ændret ved 430:2005).

L 258:1976 medførte en lang række ændringer, som dog på mange punkter blot var udtryk for, at retsplejelovens oprindelige, efterhånden temmelig bedagede bestemmelser blev bragt i overensstemmelse med det, som fagedretterne allerede praktiserede. Gennem ændringerne af reglerne om grundlaget for udlæg og fagedrettens påkendelse af tvister under udlægsforretninger skete der dog en principielt væsentlig forskydning af kompetence fra de almindelige domstole til fagedretterne. I øvrigt var der i det store hele tale om teknisk betonedede ændringer og

ikke nogen egentlig reform af inddrivelsessystemet. Navnlig bemærkes, at man – i modsætning til hvad der har kendetegnet udviklingen i andre lande – veg tilbage fra en principiel omlægning af inddrivelsessystemet fra at være rettet mod skyldnernes formue til at give adgang til retsforfølgning mod skyldnerens fremtidige indtægter.

Loven tog i første række sigte på udlæg for pengekrav, men fik gennem ændringerne af reglerne om fremgangsmåden ved tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens kapitel 46, også betydning for fagedforretninger til tvangsfuldbyrdelse af krav på andet end penge samt, via henvisningsbestemmelser, for umiddelbare fagedforretninger samt de foreløbige retsmidler, arrest og forbud.

Om folketingsbehandlingen, som førte til L 258:1976, henvises til FT 1975-76 Tillæg A sp. 225, Tillæg B sp. 1121 og Forhandlingerne sp. 130, 344, 9736 og 9830. Lovforslaget blev behandlet sammen med det lovforslag, der førte til skatteinddrivelsesloven (L 278:1976), og som findes i FT 1975-76 Tillæg A sp. 209.

For en gennemgang af ændringerne ved L 258:1976 henvises til *Bernhard Gomard*: U 1976B.325 ff.

I kølvandet af revisionen af udlægsreglerne fulgte tvangsauktionsreformen af 1978, L 291:1978, som blev gennemført på grundlag af Bet. 800:1977 om tvangsauktion over fast ejendom afgivet af en arbejdsgruppe nedsat i 1976 med den opgave at overveje foranstaltninger, der kunne begrænse skyldnerens tab ved tvangsauktioner. Arbejdet var (ligesom de senere ændringer af tvangsauktionsreglerne) umiddelbart foranlediget af en voldsom stigning i antallet af tvangsauktioner over fast ejendom. Se om folketingsbehandlingen FT 1977-78 Tillæg A sp. 2487, Tillæg B sp. 747 og Forhandlingerne sp. 4072, 4981, 9590 og 9633.

Mindre omfattende ændringer af tvangsauktionsreglerne blev gennemført ved L 941:1991, der byggede på Bet. 1173:1989 om annoncering mv. af tvangsauktion over fast ejendom og Bet. 1201:1990 om modernisering og forenkling af tvangsfuldbyrdelsen.

Se om folketingsbehandlingen FT 1991-92 Tillæg A sp. 859, Tillæg B sp. 221 og Forhandlingerne sp. 459, 872, 4252 og 4557. Loven er omtalt af *Johan Reimann*: J 1992.134 f.

For en nærmere omtale af udviklingen af tvangsauktionsreglerne (som denne fremstilling kun gengiver og ikke behandler nærmere) henvises til *Jens Anker Andersen*: Auktioner.

I fortsættelse af revisionen af udlægsreglerne og tvangsauktionsreformen anmodede Justitsministeriet i december 1983 Retsplejerådet om at foretage en nærmere gennemgang af retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav og umiddelbare fagedforretninger samt de foreløbige retsmidler, arrest og forbud. Til behandling af kommissoriet nedsatte rådet i maj 1986 en arbejdsgruppe, som i 1987 afgav en delbetænkning indeholdende forslag til en almindelig revision af retsplejelovens regler om arrest og forbud, jf. Bet. 1107:1987 om arrest og forbud. Betænkningens forslag blev gennemført uden større ændringer ved L 731:1988. Se om folketingsbehandlingen FT 1988-89 Tillæg A sp. 257, Tillæg B sp. 125 og Forhandlingerne sp. 90, 312, 2755 og 2966.

Loven indebar en stramning af betingelserne for at anvende de foreløbige retsmidler i kapitel 56 og 57 og bestod i øvrigt af hovedsagelig teknisk modernisering og justering. Den er omtalt af *Torsten Hesselbjerg* og *Anette Burko*: J 1989.74 ff.

Ved L 731:1988 blev der desuden gennemført en revision af reglerne i kapitel 53 om appel af fagedrettens afgørelser på grundlag af en udtalelse fra Retsplejerådet gengivet (som bilag 4) i Bet. 1107:1987 om arrest og forbud.

Den almindelige revision af retsplejelovens oprindelige fagedregler blev afsluttet med L 469:1993, som ændrede reglerne i kapitel 48 om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav og reglerne i kapitel 55 om umiddelbare fagedforretninger. Herudover blev der i kapitel 54 indføjet nye regler om brugeligt pant til afløsning af de tidligere i hovedsagen ulovbestemte regler. Loven blev til på grundlag af den omtalte arbejdsgruppes betænkning, der er gengivet i Retsplejerådets Bet. 1170:1989 om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav.

Se om folketingsbehandlingen FT 1992-93 Tillæg A sp. 817, Tillæg B sp. 1553 og Forhandlingerne sp. 113, 879, 10305 og 10532. L 469:1993 er omtalt af *Johan Reimann*: J 1994.27 f.

De omtalte ændringer af retsplejelovens fagedretlige regler har som nævnt i hovedsagen bestået i teknisk modernisering og justering og ikke indebåret dyberegående ændringer af inddrivelsessystemet. Sådanne ændringer er derimod gennemført uden for retsplejelovens område, idet der siden 1990'erne er gennemført en række initiativer med henblik på effektivisering af tvangsinddrivelsen af offentlige krav. Effektiviseringen har på dette område bl.a. bestået i, at der er indført

mulighed for indeholdelse i løn for stort set alle offentlige krav mod privatpersoner og i forbindelse hermed sket oprettelse af Det Fælles Lønindeholdelsesregister, som administreres af Økonomistyrelsen, jf. Lbkg. 601:1998. Senest er med ikrafttræden i det væsentlige 1. januar 2009 gennemført en samling af den offentlige inddrivelse under én lov, således at de særskilte inddrivelsesbestemmelser, der hidtil har været indsat i en lang række love, samtidig er blevet ophævet, jf. L 1333:2008 og L 1336:2008.

Efter at Højesteret ved kendelsen U 1996.1478 havde fastslået, at der ikke i retsplejelovens § 514, stk. 3, er hjemmel til i vedtægterne for en andelsboligforening at træffe bestemmelse om at udelukke udlæg i andelsboliger, blev der ved L 383:1997 som § 6 a i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber indsat en sådan hjemmel. Det fremgår af forarbejderne til denne bestemmelse, FT 1996-97 tillæg A s. 5702 ff., at denne løsning ikke var tænkt som blivende, idet der skulle arbejdes videre med problemstillingerne vedrørende udlæg i og tvangsauktion over andelsboliger med henblik på at løse disse ved lovgivning. I 2000 nedsatte boligministeren herefter en arbejdsgruppe, hvis arbejde førte til Bet. 1421:2002. På grundlag af betænkningens udkast blev der herefter som L 204:2004 (L 51 2003-04) og L 216:2004 (L 56 2003-04) tilvejebragt hjemmel for, at en andelshaver kan pantsætte sin andel, og at der kan foretages sædvanlig retsforfølgning mod denne (§ 509, stk. 2). Reglerne trådte i kraft den 1. januar 2005.

Ved L 446:2004 (L 179 2003-04) blev §§ 478, 483 og 535-536 som led i en generel regelforenkling på det familieretlige område ændret, navnlig således at skriftlige aftaler mellem forældre om samvær kan tvangsfuldbyrdes, hvis dette udtrykkeligt er bestemt i aftalen.

Ved L 447:2004 (L 180 2003-04) blev der tilvejebragt hjemmel til, at meddelelser til og fra domstolene kan sendes ved digital kommunikation og til digital forkyndelse. Bestemmelserne herom sættes i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Spørgsmålet om effektivisering af det fogedretlige inddrivelsessystem, herunder indførelse af en »ensporet« inkassoproces i form af en påkravsordning eller lignende, som giver direkte adgang til fogedretten for ubestridte krav (uden at forudgående dom er nødvendig), samt indførelse af adgang til lønindeholdelse også for private krav, har fra tid til anden været fremme. Se herved Bet. 1201:1990 om modernisering og forenkling af tvangsfuldbyrdelsen og Bet. 1239:1992 om

lønindeholdelse for private krav, begge med forslag fra den omtalte arbejdsgruppe under Retsplejerådet. Spørgsmålet om ændring af inkassoprocessen, således at der gives mulighed for direkte adgang til fogedretten, blev også behandlet af Småsagsudvalget i Bet. 1341:1997: Småsagsproces – Inkassoproces. Ingen af de nævnte forslag førte til lovgivning, men i kølvandet på Småsagsudvalgets betænkning afgav Advokatrådet og Den Danske Dommerforening i december 2002 en fælles henvendelse til Justitsministeriet med forslag til en forenklet procesform for fordringer under 50.000 kr., som Retsplejerådet på ministeriets anmodning inddrog i sine overvejelser. Disse overvejelser blev udmøntet i Bet. 1436:2004: Adgang til domstolene. Betænkningens udkast til regler om betalingspåkrav blev gennemført som L 450:2004 (L 219 2003-04).

Ved L 552:2005 blev § 641, stk. 1, ændret redaktionelt i forbindelse med kommunalreformen.

Ved L 554:2005 blev § 500, stk. 2, ændret i forbindelse med reformen af reglerne om fri proces mv., og § 509, stk. 4, blev konsekvensændret som følge af L 216:2004 om pant og udlæg i andelsboliger mv.

Ved L 560:2005 blev der indsat et nyt stk. 4 i § 538 a i forbindelse med indførelse af regler om fordringspant og virksomhedspant.

Ved L 279:2006 blev §§ 653 og 653 c ændret i forbindelse med gennemførelsen af dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Som led i domstolsreformen skete der ved L 538:2006 – i hovedsagen tekniske – ændringer i §§ 494, stk. 1, 506, 597, stk. 3, 598, stk. 2, 631, stk. 2, 646, stk. 2, og 653 d.

I forbindelse med reglerne om digital tinglysning blev der ved L 539:2006 indsat et nyt 2. pkt. i § 478, stk. 4, og et nyt 3. pkt. i § 488, stk. 2. Ved følgesloven til forældelsesloven, L 500:2007, blev § 478, stk. 1, nr. 3, og § 488, stk. 2, ændret. § 536 blev nyaffattet, og der blev indsat en ny § 537.

Ved L 518:2007 blev reglerne i §§ 477 a-d om betalingspåkrav justeret bl.a. i lyset af de erfaringer, der var indvundet siden reglernes ikrafttræden, ligesom der blev foretaget en redaktionel ændring i § 501, stk. 3.

I forbindelse med reformen af retsplejelovens regler om advokater blev § 260 ændret således, at også andre end advokater kan møde for fordringshaveren i sager om betalingspåkrav, sager efter småsagsprocessen og (som også tidligere) under udlægsforretninger, jf. § 260, stk. 5.

Indledning

Ved følgeloven til forældelsesloven, L 523:2007, blev der indsat et nyt stk. 3 i § 490, ligesom § 527 blev ophævet, idet dens regler samtidig blev videreført i forældelseslovens § 18.

Ved L 504:2009 blev der indsat et nyt 3. pkt. i § 488, stk. 2, og indsat et nyt stk. 2 i § 581.

Ved L 517:2009 blev der indsat et nyt nr. 8 i § 478, stk. 1.

Retsplejeloven er senest bekendtgjort ved Lbkg. 1053:2009.

Om dansk fogedret i tiden op til retsplejeloven henvises til *Nellemann: Læren om Execution*, 3. udg. 1896.

Dansk fogedret på grundlag af retsplejelovens oprindelige regler er beskrevet af *H. Munch-Petersen: Den danske retspleje*, 1919 III, *E. Munch-Petersen: Tvangsfuldbyrdelse*, 4. udg. 1948, *J.L. Frost: Fogedforretninger*, 2. udg. 1949 og *Bernhard Gomard: Fogedret*, 2. udg. 1966.

For en systematisk fremstilling af de gældende fogedretlige regler henvises til *Fogedret* og *Tvangsfuldbyrdelse* (som dog ikke kommer ind på tvangsauktionsreglerne), samt de mindre udførlige fremstillinger i *Kreditorforfølgning*, *Lindencrone & Werlauff: Dansk Retspleje* og *Helle Larsen: Praktisk fogedret*.

Blandt fremstillinger om fogedretlige delemner henvises til *Jens Anker Andersen: Auktioner, Brugeligt Pant, Udlæg, Umiddelbare fogedforretninger* og *I Fogedretten*. Se også *Komm. Rpl.*

II. Tredje afsnit

Betalingspåkrav

A. Tredje afsnit, der alene rummer kap. 44 a, er indsat ved L 450:2004 og ændret ved L 518:2007.

B. Forarbejder

Bet. 1436:2004 s. 401 ff. og 543 ff., FT 2003-04 tillæg A s. 7497 f. og 7509 (L 219 s. 6 f. og 18), FT 2006-07 tillæg A s. (L 150, almindelige bemærkninger pkt. 2).

Baggrund

Allerede i 1905 blev der i Rigsdagen fremsat et privat lovforslag (RT 1904-05 tillæg A sp. 3035), som med forbillede i tysk rets regler om Mahnverfahren foreslog en særlig procedure for inddrivelse af ubestridte fordringer. Forslaget, hvis hovedindhold var, at fogedretten på en fordringshavers anmodning kunne afsige kendelse om, at der kunne foretages udpantning, såfremt skyldneren ikke inden 2 uger efter forkyndelsen af kendelsen havde afgivet erklæring til fogedretten om, at han bestred fordringen, blev vedtaget i Landstinget, men nåede ikke at blive færdigbehandlet i Folketinget, inden rigsdagssamlingen sluttede.

Efter at retsplejeloven var blevet gennemført, rettede forskellige handelsforeninger i 1920'erne henvendelse til Justitsministeriet for at få gennemført regler svarende til Mahnverfahren. Retsplejerådet, som Justitsministeriet forelagde spørgsmålet for, gik kraftigt imod forslaget, og Justitsministeriet fandt det herefter betænkeligt at søge sådanne regler gennemført.

På grundlag af det forslag, som Retsplejerådet fremsatte i Bet. 698:1973 om behandlingen af borgerlige sager, blev retsplejelovens regler om forberedelse af civile sager ved L 260:1979 ændret således, at retten kunne afsige dom på grundlag af stævningen, hvis sagsøgte ikke som pålagt rettidigt indleverede et svarskrift. Formålet med ændringen var at undgå den fordyrelse og det tidsspilde, som for parterne

Bogen behandler i kommentarform retsplejelovens regler om betalingspåkrav, udlæg, fuldbyrdelse af andre krav end pengekrav, appel, brugeligt pant, umiddelbare fogedforretninger, arrest og forbud samt bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder mv.

Dens sigte er først og fremmest at give en håndbogsmæssig fremstilling af fogedretten med henblik på praktiserende juristers behov.

Landsdommer Michael Kistrup underviser i procesret ved Københavns Universitet som ekstern lektor og har herunder undervist i fuldbyrdelsesret. Han er medforfatter til en række udgivelser inden for procesretten. Han var i perioden 2001-2003 leder af Københavns Byrets fogedafdeling.

Peter Møgelvang-Hansen er professor i erhvervsret ved Juridisk Institut, Handelshøjskolen i København. Han er forfatter og medforfatter til bl.a. fremstillinger om umiddelbare fogedforretninger og kreditorforfølgning og har som medlem af en arbejdsgruppe under Retsplejerådet deltaget i lovforberedende arbejde på fogedrettens område.

Advokat Lars Lindenchrone Petersen er forfatter og medforfatter til en række udgivelser inden for insolvens-, fuldbyrdelses- og procesretten og har i en årrække som ekstern lektor undervist i disse discipliner på Københavns Universitet og på Handelshøjskolen i København.

